

Metsä Group nosteessa

Vuoden 2012 osuustoiminnan paras uutinen on Metsä Groupin tervehtyminen. Konsernin kaikki liiketoiminta-alueet paransivat liike tulostaan. Tulos ennen veroja parani, ja sijoitetun pääoman tuotto kohe ni 9,7 prosenttiin.

Kuluvan vuoden ensimmäisellä kvartaalilla Metsä Groupin liikevaihto oli lähes sama kuin vastaavana jaksona vuosi sitten.

”Omavaraisuusaste on 35 prosentin tasolla. Nousua toissavuodesta kunnioitettavat seitsemän prosenttiyksikköä. Metsänomistajien konserni on palannut elävien kirjoihin”, kirjoittaa ekonomi **Jorma Savolainen** OT-lehden analyytikkotiimistä.

Metsä Groupin tase on sellaisessa kunnossa, että konserni analyytikkojen ja luotonantajien silmissä hyväksytään nyt elinkelpoisena firmana.

Metsä Groupilla kriisi on ohi, mutta virittäminen jatkuu.

”Teollisuutemme runkoa ja vuosisataista vientitulojen hankkijaa metsäteollisuutta on määrätietoisin toimin käännetty muuttuneen kysyntä- ja toimintaympäristön edellyttämälle kurssille ja tuloksia alkaa syntyä. Uudet innovaatiot tulevat lisäksi korjaamaan tilannetta, kunhan ne saavuttavat riittävät volyymit”, kirjoittaa metsäanalyyysin tehnyt ekonomisti **Yrjö Kotisalo**.

SOK edelleen suurin

Tuottajaosuustoiminnassa neljä suurta - Metsä Group, Atria, HK ja Valio - keräävät liikevaihtoa kunnioitettavat 11 miljardia euroa. Kaikki olivat myös nettotulokseltaan voitollisia, yhteensä 163 miljoonaa.

Suurimmat osuustoimintayritykset liikevaihdolla mitattuna ovat pysyneet ennallaan viime vuosina. Ylivoimaisesti suurin on SOK-yhtymä, jonka liikevaihto ylsi vuonna 2012 hieman vajaaseen 12 miljardiin, kasvaen neljä prosenttia edellisvuodesta. Metsä Group pitää kakkossijastaan kiinni viiden miljardin liikevaihdollaan, vaikka yritysryhmä onkin huippuvuosista selvästi supistunut.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti kasvoi viisi prosenttia. Kasvu perustui päivittäistavarakaupan yli seitsemän prosentin lisäykseen.

Myös liikennemyymälät tavoittivat viiden prosentin kasvun. S-ryhmän päivittäistavarakaupan markkina-osuus kasvoi hieman ollen 45,6 prosenttia, johon vaikutti vahvasti uusperustanta.

”Käyttötavaroiden myynti ja ravitsemiskauppa kasvoivat kolmen prosentin vauhtia, mutta tavaratalokaupan ja varsinkin autokaupan myynti jäi selvästi edellisvuotisesta. Maatalouskauppa piti volyyminsa”, Yrjö Kotisalo kirjoittaa.

Kauppariymä investoi muhkeat 573 miljoonaa euroa. Yli kaksi miljoonaa asiakasomistajaa kuittasi 420 miljoonan euron bonukset, kasvua viisi prosenttia.

S-Pankki uusi toimija

S-ryhmä valtaa alaa myös pankkipuolella. S-Pankki on vakavarainen ja se on mukana 2,6 miljoonan asiakkaan arjessa. Pankin talletuskertymä oli 2,5 miljardia euroa ja liiketulos 6,4 miljoonaa euroa.

Ensi vuoden alussa aloittavalla uudelle S-Pankille – S-Pankki ja Tapiola Pankki fuusioituvat -lisämuskeleita tuovat sen ostamat FIM ja Lähi-Tapiolan rahastoliiketoiminta.

Maatalouskauppa on kansainvälistynyt myös Suomessa. Tanskalainen DLA Group omistaa 60 prosenttia Hankkija Oy:n osakkeista, ja SOK myy loputkin kolmen

vuoden kuluttua. Hankkijan liikevaihto vuonna 2012 laski 2,5 prosenttia ollen 971 miljoonaa euroa, mutta voittoa syntyi.

OP-Pohjolalle ennätystulos

OP-Pohjola-ryhmän tulos ennen veroja käyvin arvoin oli ennätykselliset 1,3 miljardia euroa. Tytäryhtiö Pohjola Pankki kirjasi ennen veroja tulosta 792 miljoonaa. Pohjola Pankin kurssi nousikin pörssissä kaudella 2012 mahtavat 61 prosenttia.

Finanssitalossa myös saneerattiin. 500 ihmistä joutui irtisanotuksi OP-Pohjola-ryhmän keskusyksiköistä. Lisäksi kolmisensataa siirtyy muihin töihin. Toiminnan ravistelulla tavoitellaan vuotuisia 150 miljoonan säästöjä.

”Ilman kannattavaa kasvua OP-Pohjola-ryhmää kohtaa toiminnallinen kriisi. Virtasia ei pystytä auttamaan isompaan asuntoon perheen kasvaessa eikä Pelti-Pekan liikettä kanneta laman yli”, Jorma Savolainen arvioi.

Osuustoiminnallisten ykkönen Pohjola

Osuustoiminnallisista vakuuttajista Pohjola oli ykkössijalla vahinkovakuuttajana, jonka liiketoiminta-alueet ovat henkilöasiakkaat, yritykset ja Baltia. Yhtiön tavoitteena on jatkaa keskimääräistä nopeampaa kasvua ja säilyttää hyvä kannattavuustaso.

Viime vuonna maksutuotot kasvoivat erinomaisesti 8,5 prosenttia.

Onnistunut ristiinmyynti osuuspankkien kanssa lisäsi etuasiakkaiden määrää yhdeksällä prosentilla 570 000:een.

Pohjola Vahinkovakuutus hyödynsi merkittävää kilpailuetuaan. Yhdistetty kulusuhde säilyi hyvällä 90 prosentin tasolla.

LähiTapiolan ensimmäisenä fuusion jälkeisenä toimintavuonna oli suotuisa vahinkokehitys ja onnistunut sijoitustoiminta.

Maksutulo kasvoi verraten vaatimattomat kaksi prosenttia, mutta liikevoitto oli 179 miljoonaa euroa ja vahvistui tuntuvasti edellisvuoden miinusmerkkisestä tuloksesta.

Kilpailuvirastolta risuja Valiolle

Meijerijätti Valiolle kulunut vuosi oli mielenkiintoinen. Kilpailuvirasto määräsi viime vuoden lopulla Valion nostamaan hintoja viipymättä. Syynä tähän oli, että virasto katsoi yrityksen myyneen maitoa alihintaan tukkumarkkinoilla ja vääristäneen siten kilpailua.

Päätöstä vauhditettiin uhkaamalla 70 miljoonan euron seuraamusmaksulla. Usean vuoden ajan varsin hyvää tulosta tehnyt Valio pystyy kertyneillä voitoilla maksamaan mahdolliset seuraamusmaksutkin.

Kilpailuviraston linjauksen seurauksena Valio menetti markkinaosuuttaan perusmaitomarkkinoilla oman arvionsa mukaan noin 10 prosenttia.

”Käytännössä tämä voi tarkoittaa sitä, että Valio joutuu hakemaan lisää vientimarkkinoita, pahimmassa tapauksessa myös maitojauheella”, toteaa tutkimusjohtaja **Perttu Pyykkönen** PTT:stä analyysissään.

Valion maitotuotto ylsi viime vuonna lähes ennätystasolle ollen 46,6 senttiä litralta. Vaikka Valio teki voittoa yli 40 miljoonaa euroa eli yli kaksi senttiä vastaanotettua maitolitran kohden, maksoivat valiolaiset osuuskunnat samantasoista tuottajahintaa kuin muut maito-osuuskunnat.

Maito-osuuskunnat toimivat yhä hyvin perinteiseen osuustoiminnalliseen tapaan eli jos ylijäämää kertyy, se jaetaan jälkitilinä jäsenille asiakkuuden eli maidon tuotantomäärän perusteella. Suurin osa osuuskunnista onkin tehnyt lähes nollatulosta vuodesta toiseen.

Lihataloilla katse ulkomaille

Lihan kulutus kasvoi taantuman siivittämänä vähän paria edellistä vuotta hitaammin. Sianlihan kulutus jopa laski hieman.

Keskimäärin lihan kuluttajahinta nousi liki 8 prosenttia. Tuottajahinnat nousivat kuitenkin enemmän. Sian- ja naudanlihan tuottajahinta nousi yli 11 prosenttia ja siipikarjanlihan noin 6 prosenttia.

HKScanilla liikevaihto oli 2,5 miljardia euroa, kasvua reilu kaksi prosenttia edellisvuodesta. Eniten HKScanin liikevaihto kasvoi Puolassa.

Atrian liikevaihto pysyi vuonna 2012 liki muuttumattomana, se oli 1,3 miljardia euroa. Tämän vuoden alku on ollut Atrialle melko hyvä. Konsernin liikevaihto ja tulos ovat selvästi viime vuoden alkua suurempia. HKScanin alkuvuosi on ollut selvästi heikompi.

Kulutus ei Suomessa kasva. Kasvua on siis jatkossakin haettava pääasiassa kotimaan markkinoiden ulkopuolelta.

”Kansainvälistyminen ei ole ollut helppoa suomalaisille lihataloille. HKScanin Ruotsin toiminnot ovat aina vaan murheenkryyni panostuksista huolimatta. Toisaalta, Atria tuntuu saaneen Venäjällä kurssin kääntymään. Haasteet on siis edelleen luotu voitettaviksi”, kirjoittaa tutkija **Tapani Yrjölä** PTT:stä.

Puutarha-alalla tasaista

Suomessa toimii kolme isoa tuottajien omistamaa puutarha-alan yritystä. Näistä kaksi on osuuskuntia ja kolmas osakeyhtiö.

Kaikki kolme - Närpiön Vihannes, Ålands trädgårdshall ja Vihannes-Laitila Oy - ovat myös EU:n hyväksymiä tuottajaorganisaatioita.

Kaikkien yritysten liikevaihto kasvoi viime vuonna jonkin verran. Yhteenlaskettu kasvihuoneiden ja avomaan kokonaissato oli kaikkien aikojen toiseksi suurin edellisvuoden ennätyskadon jälkeen suurimpia. Liikevaihdon kasvuun vaikutti myös tukkuhintojen hienoinen nousu.

Muna-alan vuoristorata

Euroopan unionin munivien kanojen hyvinvointidirektiivin siirtymäajan päätyminen vuoden 2012 alussa oli kananmuna-alan suurin yksittäinen muutos. Sen seurauksena tuotanto notkahti alkuvuodesta koko EU:n alueella. Loppuvuodesta tuotanto kuitenkin palautui ja koko vuoden tuotanto oli edellisvuoden tasolla.

Kananmunien kokonaistuotanto vuonna 2012 oli 62,7 miljoonaa kiloa.

Kananmunien reilun hinnan nousun seurauksena Munakunnan liikevaihto kasvoi 15 prosenttia ja oli 53,8 miljoonaa euroa.

Munakunta paransi myös tulostaan kahdella miljoonalla eurolla ja päätyi muutaman tappiollisen vuoden jälkeen 0,9 miljoonaa euroa voitolliseen tulokseen.

Kotieläinjalostus ennallaan

Osuuskunta Faba on takavuosien kotimaisten fuusioiden ja tanskalaisen Viking Genetics -osaomistuksen jälkeen vakiinnuttanut toimintansa koko maan kattavana kotieläinjalostuksen nautapuolen palveluorganisaationa.

Faban liikevaihto oli vuonna 2012 34,5 miljoonaa euroa, jossa oli laskua vajaat sata tuhatta euroa. Käytännössä liikevaihto pysyi ennallaan.

Sähköosuuskunnat investoivat tuuleen - puhelinosuuskunnat hakevat suuntaa

Sähköosuuskunnista selvästi suurin, Oulun Seudun Sähkö, kasvatti liikevaihtoaan runsaat viisi prosenttia ja teki voitollisen tilinpäätöksen vuonna 2012 huolimatta siitä, että taantuma vähensi teollisuuden sähkönkulutusta ja sähkön markkinahinnan lasku vaikutti kannattavuuteen. Osuuskunta uskoo tuettuun tuotantoon.

Puhelinosuuskunnista PPO, KPY, Laitilan puhelin Osk. sekä Ålands Telefonandelslag saivat viime vuonna liiketulosta aikaiseksi tyydyttävästi kokoluokkiinsa nähden. Muilla tuloksenteko tökki.

Kuopiossa toimivan KPY:n tavoin myös Pohjois-Pohjanmaalla PPO:ssa päädyttiin malliin, jossa varsinainen kuluttajapuolen toiminta jätetään isompien harteille ja keskitytään kertyneen varallisuuden hoitamiseen. PPO kauppasi koko ICT-toimintansa Elisalle 101 miljoonan kauppahinnalla.

Pienosuuskuntien tunnusluvut selvitettiin

Osuustoiminta-lehti selvitti ensimmäistä kertaa pienosuuskuntien yhteenlasketut keskeiset talousluvut toimialoittain.

Liikevaihdolla mitattuna toimialoista suurin oli tukku- ja vähittäiskauppa yli sadan miljoonan euron yhteenlasketulla liikevaihdolla. Työllisten määrässä suurin toimiala oli hallinto- ja tukipalvelut, joka työllistää yli tuhat henkilöä. Lukumääräisesti osuuskuntia on sen sijaan eniten vesihuollossa.

Pienosuuskuntien liikevaihdot ja henkilömäärät olivat vuonna 2011 hienoisessa kasvussa verrattuna edellisvuoteen.

Osuuskuntien määrä on myös selvästi lisääntynyt. Pienosuuskunnilla tarkoitetaan yleensä henkilöstöomisteisia yrityksiä, joita perustettiin erityisesti 1990-luvun laman jälkeen. Nykyisin osuuskuntien kirjo ulottuu työ- ja vesiosuuskunnista hoivaan ja kulttuuriin.

Lisätietoja:

Riku-Matti Akkanen, toimituspäällikkö (09) 4767 5500 riku-matti.akkanen@pellervo.fi

Lue lisää Osuustoiminta-lehdestä!

Lataa linkistä taulukot:

- 1) Osuuskunnat ja keskinäiset henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt
<http://www.osuustoiminta.coop/ot/vuosikirja2013/otyrytykset.pdf>
- 2) Alle 10 milj. € liikevaihdon osuuskunnat toimialoittain
<http://www.osuustoiminta.coop/ot/vuosikirja2013/pienosk.pdf>